Despărţirea de un prieten al Bucovinei: Dan Mănucă[1]

Horst FASSEL [*]

Nu a fost o surpriză, însă familia a sperat că el ar putea să-şi aniverseze cel de-al 79-lea an de viaţă (20 mai 1938). La data de 7 mai 2017 a trecut la cele veşnice, în oraşul său natal, Dan Mănucă, profesor de literatură română la Universitatea din Iaşi (activitate începută în 1994) şi director al Institutului de Filologie Română „A Philippide" (între 1990 şi 2012). Putem doar spera că elevii şi colaboratorii săi vor fi, în continuare, inspiraţi şi provocaţi de activitatea sa prodigioasă, chiar dacă, în zilele noastre, putem pune sub semnul întrebării acest lucru. Căci spiritul ştiinţific şi cunoştinţele pe care Dan Mănucă le stăpânea nu sunt deloc aproximative. Tatăl său, preotul ortodox Mihai Mănucă, el însuşi om de ştiinţă, a avut grijă de timpuriu ca fiul său să înveţe franceză, germană şi engleză, fapt ce-i va facilita o mare deschidere către cultura vest-europeană. Pe de altă parte, i-a revelat fiului cât de importantă este descoperirea şi cercetarea adevăratelor interdependenţe a necunoscutelor din domeniul culturii. Aceasta a fost, până la urmă, deviza celui dispărut: aducerea la lumină a coerenţelor reale, a construcţiei miturilor şi clişeelor, găsirea şi devoalarea izvoarelor aflate în arhive şi biblioteci. Centrele de greutate ale metodei sale de cercetare, atât de variate, se apropie de cercetarea fundamentală junimistă, ai cărei membri au studiat în Austria şi Germania. Interesele şi angajamentul său privitoare la literatura română l-au apropiat pe Dan Mănucă de cunoaşterea contextului european. De aici provine puternica sa preocupare pentru multiculturala Bucovină. Şi nu în ultimul rând, datorită preocupării sale pentru cultura minorităţilor din Ţara Fagilor, a intermediat importantul parteneriat al Institutului ieşean cu Institutul „Bucovina" din Rădăuţi.

În România comunistă, parcursul profesional al cercetătorului nu a fost unul lipsit de dificultăţi. Ca fiu de preot, nu a putut ocupa un loc la Universitatea din Iaşi, astfel încât a trebuit să predea într-un sat din Moldova, fără conexiuni de transport. Din 1963, el a venit la Departamentul de istorie literară al Filialei Academiei din Iaşi, unde şi-a fixat temele de cercetare şi unde a ajuns până la cea din urmă treaptă ierarhică, cea de director. Străduinţele sale s-au îndreptat în direcţia descoperirii Iaşiului cultural (şi a Moldovei, în general), în care, chiar şi figurile „minore" au jucat un rol important; în 1971 îi apare prima carte, despre scriitorii Junimii. A urmat un stagiu doctoral centrat pe obiectivele criticii literare junimiste (1975), apoi o culegere de documente despre mişcarea literară mai sus-amintită (1973). Pe de altă parte, a adunat noi dovezi despre activitatea lui Mihai Eminescu, Titu Maiorescu, dar şi despre autoarea bilingvă Mathilde Kugler-Poni, fiica arhitectului bucovinean

[1] Articol publicat în limba germană cu titlul *Abschied von einem Freund der Bukowiner*. *In Jassy starb der Literaturwissenschaftler Dan Mănucă* („Südostdeutsche", nr. 8, 20 iunie 2017, p. 8).

[*] Wuppertal, Germania (Horst Fassel, istoric literar: 15. 08. 1942, Timişoara, România – 04.12. 2017, Wuppertal, Germania).

„Philologica Jassyensia", an XIII, nr. 2 (26), 2017, p. 295–296

BDD-A27680 © 2017 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:26 UTC)

Karl Kugler. Dan Mănucă a adunat informaţii despre profesorii bucovineni Josef şi Constantin Meissner, fiind atent şi la literatura de limbă germană din Bucovina, de la al cărei model funcţional s-au revendicat unii scriitori români. Acestea au putut fi recuperate în special în *Dicţionarul literaturii române de la origini la 1900* (1979), profesorul Mănucă făcând parte dintre iniţiatori şi coordonatori. Şi mai bine se evidenţiază direcţiile sale de interes în *Dicţionarul general al literaturii române*, publicat în şapte volume, unde apare un număr mare de scriitori de limbă germană din Banat, Bucovina sau din Transilvania, care sunt importanţi pentru literatura din spaţiul românesc. O privire asupra tuturor operelor literare apărute în România în limba naţionalităţilor conlocuitoare, cum este, de exemplu, *Dicţionarul biografic al scriitorilor din Banat*, din 2005 (coordonator Alexandru Ruja), nu a fost, din păcate, posibil, în ciuda tuturor eforturilor sale. Interesul lui Dan Mănucă pentru legăturile dintre literatura română şi cea germană este dovedit nu numai de editarea jurnalului lui Iacob Negruzzi, în perioada când acesta era student la Berlin, şi a memoriilor profesorului de germană Constantin Sporea, ci şi în numeroasele lucrări despre Mitte Kremnitz, despre modelele germane ale lui Mihai Eminescu ş.a.m.d. Din lista celor publicate de cel dispărut trebuie amintite monografiile sale despre marii prozatori Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, I. Al. Brătescu-Voineşti.

Cu dispariţia lui Dan Mănucă, nu numai cercetarea literară românească şi Universitatea au de pierdut, ci peisajul academic românesc în întregime, deoarece deschiderea sa pentru noile descoperiri, pentru recuperarea şi conservarea bunelor tradiţii culturale (ar trebui adăugate aici neobosita sa determinare şi corectitudinea sa în ceea ce-i priveşte pe germani) au devenit, din nefericire, nu numai în Moldova rare.

Traducere de Nicoleta Borcea
Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Iaşi
România

The Departure of One of Bukovina's Friends: Dan Mănucă

This text was written *in memoriam* Dan Manuca who was a professor at the Faculty of Letters, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi, and the director of "A. Philippide" Institute of Romanian Philology – the Iasi Branch of the Romanian Academy, between 1900 and 2012. His father, Mihai Manuca, an orthodox priest and a scholar, was deeply concerned with the education of his son who was taught French, German and English since childhood. The opportunity of learning foreign languages offered him a broad view of the West European culture.

Dan Manuca was interested in studying M. Eminescu's activity, as well as the activity of Junimea's representatives and the work of Mathilde Kugler-Poni; he also collected information about professors Josef and Constantin Meissner from Bukovina, and focused generally on the German literature written in Bukovina. He was one of the authors and coordinators of *Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900* ['The Dictionary of the Romanian Literature from Its Origins to 1900'] and a collaborator to *Dicţionarul general al literaturii române* [The General Dictionary of the Romanian Literature]. He wrote monographs about M. Sadoveanu, L. Rebreanu, I. Al. Brătescu-Voineşti.

Dan Manuca's interest in the connections between the Romanian and the German literatures is emphasized by his activity of editing Iacob Negruzzi's diary written when Negruzzi was a student in Berlin, as well as the memoirs of Constantin Sporea, a teacher of German; the same interest is revealed by his many articles about Mite Kremnitz and the German influences used by M. Eminescu.

BDD-A27680 © 2017 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:26 UTC)